МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное образовательное учреждение высшего образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Елабужский институт (филиал)
Факультет филологии и истории

УТВЕРЖДАЮ
Директор Елабужского института КФУ
Мерзон Е.Е.
"___" ______________ 20___ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Морфология Б1.О.1

Направление подготовки: 44.03.05 - Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)
Профиль подготовки: Родной язык и литература, дошкольное образование
Квалификация выпускника: бакалавр
Форма обучения: заочное
Язык обучения: русский
Год начала обучения по образовательной программе: 2019
Автор(ы): Хайруллина А.С.
Рецензент(ы): Камаева Р.Б.

СОГЛАСОВАНО:
Заведующий(ая) кафедрой: Даутов Г. Ф.
Протокол заседания кафедры No ___ от "____" ___________ 20__г.
Учебно-методическая комиссия Елабужского института КФУ (Факультет филологии и истории):
Протокол заседания УМК No ____ от "____" ___________ 20__г.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Содержание

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине (модулю), соотнесенных с планируемыми результатами освоения образовательной программы

2. Место дисциплины в структуре основной профессиональной образовательной программы высшего образования

3. Объем дисциплины (модуля) в зачетных единицах с указанием количества часов, выделенных на контактную работу обучающихся с преподавателем (по видам учебных занятий) и на самостоятельную работу обучающихся

4. Содержание дисциплины (модуля), структурированное по темам (разделам) с указанием отведенного на них количества академических часов и видов учебных занятий

4.1. Структура и тематический план контактной и самостоятельной работы по дисциплине (модулю)

4.2. Содержание дисциплины

5. Перечень учебно-методического обеспечения для самостоятельной работы обучающихся по дисциплине (модулю)

6. Фонд оценочных средств по дисциплине (модулю)

6.1. Перечень компетенций с указанием этапов их формирования в процессе освоения образовательной программы и форм контроля их освоения

6.2. Описание показателей и критериев оценивания компетенций на различных этапах их формирования, описание шкал оценивания

6.3. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценки знаний, умений, навыков и (или) опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций в процессе освоения образовательной программы

6.4. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания знаний, умений, навыков и (или) опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций

7. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины (модуля)

7.1. Основная литература

7.2. Дополнительная литература

8. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети "Интернет", необходимых для освоения дисциплины (модуля)

9. Методические указания для обучающихся по освоению дисциплины (модуля)

10. Перечень информационных технологий, используемых при осуществлении образовательного процесса по дисциплине (модулю), включая перечень программного обеспечения и информационных справочных систем (при необходимости)

11. Описание материально-технической базы, необходимой для осуществления образовательного процесса по дисциплине (модулю)

12. Средства адаптации преподавания дисциплины к потребностям обучающихся инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. Хайруллина А.С. (Кафедра татарской филологии, Факультет филологии и истории), AlSHajrullina@kpfu.ru

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине (модулю), соотнесенных с планируемыми результатами освоения образовательной программы

Выпускник, освоивший дисциплину, должен обладать следующими компетенциями:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОПК-8	Способен осуществлять педагогическую деятельность на основе специальных научных знаний
ПК - 3	Способен формировать представление у обучающихся о современной филологической науке и ее специфике
ПК - 4	Способен формировать у обучающихся умение применять филологические знания в профессиональной и общественной деятельности, межэтническом и межкультурном общении

Выпускник, освоивший дисциплину:

Должен знать:

- родной язык в его литературной форме и диалектном разнообразии;
- систему и структуру родного языка, роль родного языка в современном обществе;
- особенности лексических единиц родного языка, законы их функционирования;
- фонетическую и грамматическую систему, словарный состав, стилистические особенности родного языка.

Должен уметь:

- анализировать языковые единицы языка и их разновидности;
- выполнять лексический, морфологический анализ;
- излагать свои мысли на родном языке в письменной и устной формах;

Должен владеть:

- терминологическим аппаратом, необходимым для понимания научных и теоретических трудов по лексикологии, словообразорвании, морфологии татарского языка;
- работы с учебной, научной и справочной литературой;
- литературными нормами родного языка;
- методикой лексического разбора языкового явления.

Должен демонстрировать способность и готовность:

-способность формировать у обучающихся систему знаний об основных этапах развития родного языка и литературы с древности до наших дней

-способность формировать у обучающихся умения применять филологические знания в профессиональной и общественной деятельности межэтническом и межкультурном общении.

2. Место дисциплины в структуре основной профессиональной образовательной программы высшего образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел "Б1.О.1 Дисциплины (модули)" основной профессиональной образовательной программы 44.03.05 "Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки) (Родной язык и литература, дошкольное образование)" и относится к обязательным дисциплинам.
Осваивается на 2, 3 курсах в 4, 5 семестрах.

3. Объем дисциплины (модуля) в зачетных единицах с указанием количества часов, выделенных на контактную работу обучающихся с преподавателем (по видам учебных занятий) и на самостоятельную работу обучающихся

Общая трудоемкость дисциплины составляет 5 зачетных(ые) единиц(ы) на 180 часа(ов).

Контактная работа - 26 часа(ов), в том числе лекции - 12 часа(ов), практические занятия - 14 часа(ов), лабораторные работы - 0 часа(ов), контроль самостоятельной работы - 0 часа(ов).

Самостоятельная работа - 141 часа(ов).

Контроль (зачёт / экзамен) - 13 часа(ов).

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Форма промежуточного контроля дисциплины: зачет в 4 семестре; экзамен в 5 семестре.

4. Содержание дисциплины (модуля), структурированное по темам (разделам) с указанием отведенного на них количества академических часов и видов учебных занятий

4.1 Структура и тематический план контактной и самостоятельной работы по дисциплине (модулю)

N	Разделы дисциплины / модуля	Семестр	Виды и часы контактной работы, их трудоемкость (в часах)			Самостоятельная работа
			Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Морфология. Татар телендә сүз төркемнәре. Сүзләрне төркемләү мәсъәләсе.	4	2	0	0	12
2.	Тема 2. Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат,рәвеш, алмашлык, сан, фигыль. Сыйфат һәм аның үзенчәлекләре. Татар телендә рәвеш һәм аның үзенчәлекләре. Саннар һәм аларның төркемчәләре. Алмашлыкларның семантик һәм грамматик төркемчәләре.	4	2	2	0	12
3.	Тема 3. Исемләшү. Исемнән башка сүз төркемнәренең килеш һәм тартым белән төрләнеше.	4	0	2	0	16
4.	Тема 4. Затланышлы фигыльләр. Затланышсыз фигыльләр. Татар телендә ярдәмче фигыльләр.	4	2	2	0	16
5.	Тема 5. Модаль мәгънәләрне белдерә торган фигыль формалары.	5	2	4	0	25
6.	Тема 6. Аваз ияртемнәре. Модаль сүз төркемнәре. Хәбәрлек сүзләр.	5	2	2	0	30
7.	Тема 7. Бәйләгеч сүз төркемнәре.	5	2	2	0	30
	Итого		12	14	0	141

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Морфология. Татар телендә сүз төркемнәре. Сүзләрне төркемләү мәсъәләсе.

Морфология фәне. Аның өйрәнү предметы һәм бурычлары.

Морфологиянең тел белеменең башка тармаклары белән бәйләнеше. Грамматик категория турында төшенчә, грамматик мәгънә, грамматик форма.

Татар телендә сүзләрне төркемләү принциплары: лексик-семантик, морфологик һәм синтаксик принциплар.

Татар телендә сүз төркемнәре.Сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте. Исем- сыйфат мөнәсәбәте, сыйфат-рәвеш мөнәсәбәте.

Тема 2. Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат,рәвеш, алмашлык, сан, фигыль. Сыйфат һәм аның үзенчәлекләре. Татар телендә рәвеш һәм аның үзенчәлекләре. Саннар һәм аларның төркемчәләре. Алмашлыкларның семантик һәм грамматик төркемчәләре.

Татар телендә мостәкыйль суз торкемнәре: исем, сыйфат, сан, алмашлык, фигыль, рәвеш.Сыйфатларның семантик төркемчәләре, исемләшүе, дәрәҗә формалары. Лексик-грамматик мәгънәсе буенча татар телендәге сыйфат предметның билгесен белдерә. Билгене белдерү мәгънәсе сыйфатларны башка сүз төркемнәреннән аерып тора. Аңа кеше һәм хайван, кош-кортларга хас булган тышкы һәм эчке билгеләрне белдерә торган сүзләр, урын-араны, күләм һәм форманы, төс һәм тәмне, урынга һәм вакытка мөнәсәбәттән килеп чыккан билгене, үтәүчедән аерылган эш-хәрәкәткә бәйле һ.б. билгеләрне белдергән сүзләр керә. Морфологик яктан сыйфатлар татар телендә төрләнмәүләре белән аерылып тора, ягъни аларга хас булган грамматик категорияләр юк. Предметларның саф билгесен белдерә торган асыл сыйфатларның төрле дәрәҗә формалары була. Синтаксик яктан караганда, сыйфатлар, җөмләдә исемне ачыклап, аергыч булалар.

Рәвешләр лексик-грамматик мәгънәсе буенча эш-хәлнең яки билгенең билгесен белдерә. Морфологик яктан татар телендәге рәвешләр - төрләнми торган сүз төркеме, аның грамматик категорияләре юк. Тик кайбер рәвешләр чагыштыру яки артыклык дәрәҗәсендә кулланыла. Синтаксик яктан караганда, рәвешләр, сыйфат белән рәвешләрне ачыклап килә һәм җөмләдә төрле хәлләр булып килә. Рәвешләр, җөмлә ахырында килеп, хәбәр дә була. Кайбер рәвешләр исем белән бәйләнешкә керә ала һәм җөмләдә аергыч була.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Тема 3. Исемләшү. Исемнән башка сүз төркемнәренең килеш һәм тартым белән төрләнеше.

Исемләшү - үзлегеннән төрләнми торган сүз төркемнәренә хас күренеш. Исемләшү сыйфатлар, рәвешләр, саннар, кайбер алмашлыклар, сыйфат фигыльләр ачыклаган исем җөмлә эчендә кулланылмаса, яки әлеге сүз төркемнәре урыннарын алышса күзәтелә:

Телебездә исемнәрне ачыклап килә торган һәм үзлегеннән төрләнми торган сүз төркемнәре җөмләдә исемнән башка кулланыла ала. Бу исемләшү дип атала.

Тема 4. Затланышлы фигыльләр. Затланышсыз фигыльләр. Татар телендә ярдәмче фигыльләр.

Фигыль. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр.

Фигыльнең башлангыч формасы. Фигыль нең лексик-грамматик һәм лексик-семантик төркемнәре. Мөстәкыйль мәгънәле һәм ярдәмче фигыльләр.

Фигыльнең грамматик категорияләре: зат категориясе, наклонение категориясе, заман категориясе. Затланышлы фигыль формалары: хикәя фигыль, боерык фигыль, теләк фигыль, шарт фигыль. Юнәлеш категориясе:

төп юнәлеш, кайтым юнәлеше, уртаклык юнәлеше, йөкләтү юнәлеше, төшем юнәлеше. Дәрәҗә категориясе.

Татар телендә ярдәмче фигыльләр шактый күп һәм алар бик актив кулланыла. Без аларны берничә төркемгә бүлеп карый алабыз.

1. Фигыльләр ясый торган ярдәмче фигыльләр - кал, ит, кыл, бул һ.б. сүзләр.

2. Фигыль дәрәҗәләренең аналитик формаларын барлыкка китерә торган ярдәмче фигыльләр. Бу фигыльләр мөстәкыйль мәгънәле сүзләр буларак та кулланыла.

3. Мөстәкыйль мәгънәсе булмаган, ярдәмче буларак кына кулланыла торган фигыльләр.

1. Затланышсыз фигыльләргә гомуми характеристика. Сыйфат фигыль.

2. Рәвеш (хәл Исем фигыль - үтәүче заттан аерылган эш-хәрәкәтнең атамасын (исемен) белдерә торган затланышсыз фигыль формасы.

Рәвеш фигыль - эш-хәрәкәтнең үтәлү формасы яки вакыты буенча билгесен

Сыйфат фигыль. Сыйфат фигыль, рәвеш (хәл) фигыль, исем фигыль һәм инфинитив затланышсыз фигыльләр дип атала. Аларның барысына да хас булган уртак билгеләр бар. Мәктәп программасы буенча затланышсыз фигыльләрне дә төркемчәгә кертеп өйрәнәләр. Сыйфат фигыль Сыйфат фигыльләр эш-хәлне предметның билгесе итеп белдерә.

Тема 5. Модаль мәгънәләрне белдерә торган фигыль формалары.

Бу фигыльләр сөйләүченең чынбарлыкка төрле мөнәсәбәтен белдерә. Алар теләк, ният, ихтималлык, мөмкинлек, мөмкин түгеллек, тиешлек һ.б.

1. Теләкне белдерә, бер составлы җөмләдә хәбәр булып килә.

2. Теләк мәгънәсен белдереп, бер составлы җөмләдә хәбәр була, составындагы тартым кушымчасы үтәүче затка күрсәтә.

3. Ният итү, карар кылу мәгъәсендә килә, зат-сан кушымчасы ярдәмче фигыльдә була.

4. Мәҗбүрилек, кирәклек, үкенү, карар кылу, үткәнгә караган ният мәгънәләрен белдерә.

Тема 6. Аваз ияртемнәре. Модаль сүз төркемнәре. Хәбәрлек сүзләр.

Аваз ияртемнәре. Модаль сүз төркемнәре. Хәбәрлек сүзләр. Аваз ияртемнәре татар теленең сүзлек составында шактый зур урын алып тора Бу сүзләр эмоциональ-экспрессив лексикага карый. Аваз ияртемнәре соңгы елларда мөстәкыйль сүз төркемнәренә кертеп өйрәнелә башлады. Алар арасында тормыштагы төрле әйберләргә охшатып ясалган түбәндәге сүзләр бар: а) предмет хәрәкәте тавышына; ә) кеше хәрәкәте тавышына; б) хайван һәм кош-корт тавышына; в) техника тавышына; г) табигать күренешләре тавышларына. Морфологик яктан бу сүз төркеме төрләнмәве белән аерылып тора. Синтаксик яктан алар, фигыльләрне ачыклап килеп, төрле җөмлә кисәкләре була. Аваз ияртемнәре ике төрле була: тавыш тасвирлары һәм образ тасвирлары.

Тема 7. Бәйләгеч сүз төркемнәре.

Бәйлекләр һәм бәйлек сүзләр. Бәйлекләр белән теркәгечләр бәйләгеч сүз төркемнәре дип йөртелә, чөнки алар сүзләрне яки җөмләләрне бәйли. Алар мөстәкыйль сүз төркемнәреннән бик нык аерылып тора. Бәйлек белән теркәгечләрнең атау функциясе юк. Бу сүзләрнең лексик мәгънәсе дә юк. Бәйлек белән теркәгечләргә морфологик категорияләр хас түгел, алар төрләнмиләр. Бу сүзләр үзләре генә җөмлә кисәге дә булмый (теркәгеч сүзләрдән башкалары). Бәйлек белән бәйлек сүзләр җөмлә кисәкләре составында килә

5. Перечень учебно-методического обеспечения для самостоятельной работы обучающихся по дисциплине (модулю)

Самостоятельная работа обучающихся выполняется по заданию и при методическом руководстве преподавателя, но без его непосредственного участия. Самостоятельная работа подразделяется на самостоятельную работу на аудиторных занятиях и на внеаудиторную самостоятельную работу. Самостоятельная работа обучающихся включает как полностью самостоятельное освоение отдельных тем (разделов) дисциплины, так и проработку тем (разделов), осваиваемых во время аудиторной работы. Во время самостоятельной работы обучающиеся читают и конспектируют учебную, научную и справочную литературу, выполняют задания, направленные на закрепление знаний и отработку умений и навыков, готовятся к текущему и промежуточному контролю по дисциплине.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Организация самостоятельной работы обучающихся регламентируется нормативными документами, учебно-методической литературой и электронными образовательными ресурсами, включая:

Порядок организации и осуществления образовательной деятельности по образовательным программам высшего образования - программам бакалавриата, программам специалитета, программам магистратуры (утвержден приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 5 апреля 2017 года №301).

Письмо Министерства образования Российской Федерации №14-55-996ин/15 от 27 ноября 2002 г. "Об активизации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений"

Положение от 24 декабря 2015 г. № 0.1.1.67-06/265/15 "О порядке проведения текущего контроля успеваемости и промежуточной аттестации обучающихся федерального государственного автономного образовательного учреждения высшего образования "Казанский (Приволжский) федеральный университет""

Положение № 0.1.1.67-06/241/15 от 14 декабря 2015 г. "О формировании фонда оценочных средств для проведения текущей, промежуточной и итоговой аттестации обучающихся федерального государственного автономного образовательного учреждения высшего образования "Казанский (Приволжский) федеральный университет""

Положение № 0.1.1.56-06/54/11 от 26 октября 2011 г. "Об электронных образовательных ресурсах федерального государственного автономного образовательного учреждения высшего профессионального образования "Казанский (Приволжский) федеральный университет""

Регламент № 0.1.1.67-06/66/16 от 30 марта 2016 г. "Разработки, регистрации, подготовки к использованию в учебном процессе и удаления электронных образовательных ресурсов в системе электронного обучения федерального государственного автономного образовательного учреждения высшего образования "Казанский (Приволжский) федеральный университет""

Регламент № 0.1.1.67-06/11/16 от 25 января 2016 г. "О балльно-рейтинговой системе оценки знаний обучающихся в федеральном государственном автономном образовательном учреждении высшего образования "Казанский (Приволжский) федеральный университет""

Регламент № 0.1.1.67-06/91/13 от 21 июня 2013 г. "О порядке разработки и выпуска учебных изданий в федеральном государственном автономном образовательном учреждении высшего профессионального образования "Казанский (Приволжский) федеральный университет""

6. Фонд оценочных средств по дисциплине (модулю)

6.1 Перечень компетенций с указанием этапов их формирования в процессе освоения образовательной программы и форм контроля их освоения

Этап	Форма контроля	Оцениваемые компетенции	Темы (разделы) дисциплины
Семестр 4			
	Текущий контроль		
1	Устный опрос	ПК - 3 , ОПК-8 , ПК - 4	1. Морфология. Татар телендә сүз төркемнәре. Сүзләрне төркемләү мәсъәләсе.
2	Реферат	ПК - 3 , ПК - 4	2. Мөстәкыйль сүз төркемнәре: исем, сыйфат,рәвеш, алмашлык, сан, фигыль.Сыйфат һәм аның үзенчәлекләре.Татар телендә рәвеш һәм аның үзенчәлекләре.Саннар һәм аларның төркемчәләре.Алмашлыкларның семантик һәм грамматик төркемчәләре.
3	Тестирование	ОПК-8 , ПК - 4	3. Исемләшү. Исемнән башка сүз төркемнәренең килеш һәм тартым белән төрләнеше. 4. Затланышлы фигыльләр.Затланышсыз фигыльләр.Татар телендә ярдәмче фигыльләр.
	Зачет		
Семестр 5			
	Текущий контроль		
1	Устный опрос	ОПК-8 , ПК - 3 , ПК - 4	5. Модаль мәгънәләрне белдерә торган фигыль формалары.
2	Тестирование	ОПК-8 , ПК - 3 , ПК - 4	5. Модаль мәгънәләрне белдерә торган фигыль формалары. 6. Аваз ияртемнәре. Модаль сүз төркемнәре. Хәбәрлек сүзләр. 7. Бәйләгеч сүз төркемнәре.
3	Реферат	ОПК-8 , ПК - 3 , ПК - 4	6. Аваз ияртемнәре. Модаль сүз төркемнәре. Хәбәрлек сүзләр.
	Экзамен		

6.2 Описание показателей и критериев оценивания компетенций на различных этапах их формирования, описание шкал оценивания

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Форма контроля	Критерии оценивания				Этап
	Отлично	Хорошо	Удовл.	Неуд.	
Семестр 4					
Текущий контроль					
Устный опрос	В ответе качественно раскрыто содержание темы. Ответ хорошо структурирован. Прекрасно освоен понятийный аппарат. Продемонстрирован высокий уровень понимания материала. Превосходное умение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	Основные вопросы темы раскрыты. Структура ответа в целом адекватна теме. Хорошо освоен понятийный аппарат. Продемонстрирован хороший уровень понимания материала. Хорошее умение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	Тема частично раскрыта. Ответ слабо структурирован. Понятийный аппарат освоен частично. Понимание отдельных положений из материала по теме. Удовлетворительное умение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	Тема не раскрыта. Понятийный аппарат освоен неудовлетворительно. Понимание материала фрагментарное или отсутствует. Неумение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	1
Реферат	Тема раскрыта полностью. Продемонстрировано превосходное владение материалом. Использованы надлежащие источники в нужном количестве. Структура работы соответствует поставленным задачам. Степень самостоятельности работы высокая.	Тема в основном раскрыта. Продемонстрировано хорошее владение материалом. Использованы надлежащие источники. Структура работы в основном соответствует поставленным задачам. Степень самостоятельности работы средняя.	Тема раскрыта слабо. Продемонстрировано удовлетворительное владение материалом. Использованные источники и структура работы частично соответствуют поставленным задачам. Степень самостоятельности работы низкая.	Тема не раскрыта. Продемонстрировано неудовлетворительное владение материалом. Использованные источники недостаточны. Структура работы не соответствует поставленным задачам. Работа несамостоятельна.	2
Тестирование	86% правильных ответов и более.	От 71% до 85 % правильных ответов.	От 56% до 70% правильных ответов.	55% правильных ответов и менее.	3
	Зачтено		**Не зачтено**		
Зачет	Обучающийся обнаружил знание основного учебно-программного материала в объеме, необходимом для дальнейшей учебы и предстоящей работы по специальности, справился с выполнением заданий, предусмотренных программой дисциплины.		Обучающийся обнаружил значительные пробелы в знаниях основного учебно-программного материала, допустил принципиальные ошибки в выполнении предусмотренных программой заданий и не способен продолжить обучение или приступить по окончании университета к профессиональной деятельности без дополнительных занятий по соответствующей дисциплине.		
Семестр 5					
Текущий контроль					
Устный опрос	В ответе качественно раскрыто содержание темы. Ответ хорошо структурирован. Прекрасно освоен понятийный аппарат. Продемонстрирован высокий уровень понимания материала. Превосходное умение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	Основные вопросы темы раскрыты. Структура ответа в целом адекватна теме. Хорошо освоен понятийный аппарат. Продемонстрирован хороший уровень понимания материала. Хорошее умение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	Тема частично раскрыта. Ответ слабо структурирован. Понятийный аппарат освоен частично. Понимание отдельных положений из материала по теме. Удовлетворительное умение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	Тема не раскрыта. Понятийный аппарат освоен неудовлетворительно. Понимание материала фрагментарное или отсутствует. Неумение формулировать свои мысли, обсуждать дискуссионные положения.	1

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Форма контроля	Критерии оценивания				Этап
	Отлично	Хорошо	Удовл.	Неуд.	
Тестирование	86% правильных ответов и более.	От 71% до 85 % правильных ответов.	От 56% до 70% правильных ответов.	55% правильных ответов и менее.	2
Реферат	Тема раскрыта полностью. Продемонстрировано превосходное владение материалом. Использованы надлежащие источники в нужном количестве. Структура работы соответствует поставленным задачам. Степень самостоятельности работы высокая.	Тема в основном раскрыта. Продемонстрировано хорошее владение материалом. Использованы надлежащие источники. Структура работы в основном соответствует поставленным задачам. Степень самостоятельности работы средняя.	Тема раскрыта слабо. Продемонстрировано удовлетворительное владение материалом. Использованные источники и структура работы частично соответствуют поставленным задачам. Степень самостоятельности работы низкая.	Тема не раскрыта. Продемонстрировано неудовлетворительное владение материалом. Использованные источники недостаточны. Структура работы не соответствует поставленным задачам. Работа несамостоятельна.	3
Экзамен	Обучающийся обнаружил всестороннее, систематическое и глубокое знание учебно-программного материала, умение свободно выполнять задания, предусмотренные программой, усвоил основную литературу и знаком с дополнительной литературой, рекомендованной программой дисциплины, усвоил взаимосвязь основных понятий дисциплины в их значении для приобретаемой профессии, проявил творческие способности в понимании, изложении и использовании учебно-программного материала.	Обучающийся обнаружил полное знание учебно-программного материала, успешно выполнил предусмотренные программой задания, усвоил основную литературу, рекомендованную программой дисциплины, показал систематический характер знаний по дисциплине и способен к их самостоятельному пополнению и обновлению в ходе дальнейшей учебной работы и профессиональной деятельности.	Обучающийся обнаружил знание основного учебно-программного материала в объеме, необходимом для дальнейшей учебы и предстоящей работы по профессии, справился с выполнением заданий, предусмотренных программой, знаком с основной литературой, рекомендованной программой дисциплины, допустил погрешности в ответе на экзамене и при выполнении экзаменационных заданий, но обладает необходимыми знаниями для их устранения под руководством преподавателя.	Обучающийся обнаружил значительные пробелы в знаниях основного учебно-программного материала, допустил принципиальные ошибки в выполнении предусмотренных программой заданий и не способен продолжить обучение или приступить по окончании университета к профессиональной деятельности без дополнительных занятий по соответствующей дисциплине.	

6.3 Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценки знаний, умений, навыков и (или) опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций в процессе освоения образовательной программы

Семестр 4

Текущий контроль

1. Устный опрос

Тема 1

1. Морфология фәне. Аның өйрәнү предметы һәм бурычлары.
2. Татар телендә сүзләрне төркемләү принциплары.
3.Татар телендә сүз төркемнәре: мөстәкыйль, ярдәмлек, модаль сүзләр.
4. Сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте. Сыйфат-рәвеш мөнәсәбәте.
5. Сүз төркемнәре.Аларны өйрәнү дәрәҗәсе.
6. Сүз төркемнәренең өйрәнелү тарихы. Төрле галимнәрнең бу мәсьәләгә карашлары.
7. Мөстәкыйль сүз төркемнәре.

8. Мөстәкыйль сүз төркемнәренә хас үзенчәлекләр. Д.Г. Тумашеваның "Хәзерге әдәби теле морфологиясе" хезмәтендә сүз төркемнәренең бүленеше.
9. Традицион грамматикада мөстәкыйль сүз төркемнәре.
10. Сыйфат. Сыйфатның лексик семантик төркемчәләре.
11. Сыйфатның лексик-грамматик, лексик-семантик төркемчәләре, сыйфат дәрәҗәләре, сыйфатларның ясалышы.
12. Алмашлыкның сөйләмдә әһәмияте нәрсәдә?
13. Алмашлыклар арасында алынма сүзләр бармы? Булса, алар кайсы телдән кабул ителгән?.
14. Алмашлык кайсы сүз төркемен алмыштырып килә?
15. Фигыльнең башлангыч формасына мисаллар китерегз. Структур яктан төрләрен атагыз.
16. Татар телендә эшнең үтәлү дәрәҗәсен нинди юллар белән белдереп була. Мисаллар белән аңлатыгыз.
17. Кайсы фигыльнең төркечәсе исемләшә? Мисаллар китерегез.

2. Реферат

Тема 2

1. Татар телендә тамыры фигыль булган оядаш сүзләр.
2. Татар телендә парлы сүзләр, аларның рус телендәге эквивалентлары
3. Татар телендә парлы иялтемнәр һәм ымлыклар-дан ясалган кушма сүзләр
4. Сүзтезмәнең, сүзьясагыч кушымча алып, кушма сүзгә күчүе.
5. татар телендә -лы/-ле кушымчалары белән ясалган билге белдерүче сүзләр .
6. Татар телендә -исем + кил- моделе белән ясалган сүзләр.
7. Татар телендә хәрәкәт фигыльләренең күпмәгънәлелеге.
8. Татар телендә кушымчалау ысулы белән сүзләр ясалышы.
9. Татар телендә фразеологик фигыльләр.
10. Татар телендә кушма исемнәр ясалышы.
11. Татар телендә кушымчалау ысулы белән сыйфат һәм рәвеш ясалышының үзенчәлекләре.
12. Татар телендә нигезе сыйфат һәм рәвеш булган ясалма фигыльләр.

3. Тестирование

Темы 3, 4

Морфология курсыннан тест биремнәре

1 нче вариант

1.Сүзләрне нәрсәгә таянып төркемлиләр?
а) гомумиләштерелгән лексик-грамматик мәгънә;
ә) грамматик категорияләр комплексы;
б) сүзләрнең синтаксик вазифасы;
в) алдагыларның өчесе дә.

2. Грамматик категория
а) грамматик формалар системасы;
ә) грамматик мәгънәләр җыелмасы,
б) грамматик мәгънә һәм грамматик форма бердәмлеге,
в) җаваплар дөрес түгел.

3.Су, каймак, ком, нәфрәт, ихтирам, тимер, агач, тәрәзә мисаллары арасында
а) предметны белдерә торган ике исем;
ә) җыелмалылыкны белдерә торган 3 исем;
б) вакыйга-күренешне белдерә торган 2 исем;
в) әйберне белдерә торган 4 исем бар.

4.Исем ясагыч кушымчалар кайсы төркемдә?
а) -сыл, -сел, -малы,-мәле;
ә) -ла,-лә,-ы,-е;
б) -ганак,-гәнәк, -ымта, -емтә;
в) -а,-ә, -ла,-лә.

5."Идел белән Җаектан,
Сарай белән Болгардан,
Каргалы, Элек буеннан,
Татарның тулы йортыннан
Сина килдем, атаем" - өзегендәге исемнәр
а) урын хәлләре;
ә) аергычлар;
б) тәмамлык һәм эндәш сүзләр;
в) тәмамлыклар булып килгән.

6. Килеш функциясендә килгән сүз формасы кайсы төркемнәрдә?
а) чираттагы утырыш,

ә) бүтәнчә уйлау;
б) йортыбыздагы маллар;
г) эшчән кеше.
7.Җиргә эре бодай бөртекләре чәчелде (Г.Бәширов) җөмләсендәге сыйфат
а) предметның формасын;
ә) күләмен;
б) характер билгесен;
в) урынны белдерә.
8.Көлсу, моңсу, алсу, уйсу мисалларының кайсысын кимлек дәрәҗәсендәге сыйфат дип санап була?
а) беренчесен;
ә) икечесен;
б) өченчесен;
в) дүртенчесен.
9.Елмайганда тип-тигез тешләре күренеп китә. Аның тешләре тип-тигез җөмләләрендә курсив белән аерып бирелгән сүзләр
а) бер үк җөмлә кисәкләре;
ә) беренчесе - хәл, икечесе - хәбәр;
б) беренчесе - аергыч, икенчесе - хәбәр;
в) беренчесе - тәмамлык, икенчесе - хәбәр.
10.Идрисов фронтка бары тик 1942 елда гына эләгүен әйтеп бирде.Бу җөмләдә сан
а) бүлем саны;
ә) тәртип саны;
б) җыю саны;
в) микъдар саны.
11.Кил- һәм бул- фигыльләренең кайсы юнәлештә лексик мәгънәләре үзгәрә.
а) йөкләтү;
ә) уртаклык;
б) кайтым;
в) төшем.
12.Кайсы җөмләдә хәзерге заман хикәя фигыльнең парадигматик мәгънәсе бирелгән?
а) Сания пөхтә киенә;
ә) Кара әле, әллә нинди бер кош очып бара;
б) Иртәгә апаларга барам;
в) Ирек мактанырга ярата.
13.Кайтым юнәлешендәге фигыль кайсы төркемдә?
а) Кичә укучылар концертка хәзерләнде;
ә) Проект ике көндә хәзерләнде;
б) Икенче срокка сайланды;
в) Йорт бик тиз салынды.
14. Фигыль төркемчәсенең күрсәткече нуль форма булганы кайсысы?
а) теләк фигыль;
ә) инфинитив;
б) исем фигыль;
в) боерык фигыль.
15. Ярдәмче фигыль кайсысында?
ә) дәвам итә;
ә) гөж килү;
б) кабул итү;
в) укып бетерү.
16.Башта, соңыннан, иртәгә, бушка
а) тамыр сүзләр;
ә) конверсияләнеп ясалган рәвешләр;
б) кушымчалау юлы белән ясалган рәвешләр;
в) урын-ара килешендәге исемнәр.
17.Кинәт, вәхшиләрчә сүзләре икесе дә
а) саф рәвешләр;
ә) охшату-чагыштыру рәвешләре;
б) күләм-чама рәвешләре;
в) җаваплар дөрес түгел.

18. Берьюлы ике сүз төркеме билгеләренә ия булган сүз төркемнәре
а) рәвеш, шарт фигыль, алмашлык;
ә) сыйфат фигыль, хәл фигыль, исем фигыль;
б) инфинитив, боерык фигыль, хикәя фигыль;
в) сан, исем, алмашлык.
19.-рак,-рәк кушымчасы ялгана ала торган сүз төркемнәре
а) сыйфат;
ә) сыйфат, рәвеш;
б) сыйфат, рәвеш, хәл фигыль;
в) саналганнарның барысына да һәм кайбер бәйлекләргә, хәбәрлек сүзләргә ялгана.
20. Тонык, ихтимал, бормалы, чимал, кирәк, җирле, күрәләтә мисаллары арасында
а) ике төрле;
ә) өч төрле;
б) дүрт төрле;
г) биш төрле сүз төркеме бар.
21.Сүзбәйләгечләр кайсы төркемдә?
а) аркылы, карамастан, ник дисәң;
ә) иң, әллә, мөгаен;
б) билләһи, түгел, хәтта;
в) шулай да, шуңа күрә.
22.Грамматик категорияләре иң күп булган сүз төркеме.
а) исем;
ә) фигыль;
б) сыйфат;
в) рәвеш.
23.Исемнәрдә күплек сан кушымчаларының ничә варианты бар?
а) 2;
ә) 3;
б) 4;
в) 6.
24. Татар телендә фигыльләрнең ничә үткән заман төре бар?
а) 2;
ә) 3;
б) 4;
в) 5.
25.Татар телендә фигыльләрнең ничә юнәлеше бар?
а) 3;
ә) 4;
б) 5;
в) 6.
26. Аның юлы ерак түгел иде (К.Нәҗми) җөмләсендә рәвеш:
а) хәл булып килә;
б) аергыч булып килә;
б) хәбәр составында килә;
в) җөмлә кисәге түгел.
27. Ясалышы ягыннан саннарның түбәндәге төрләре була:
а) тамыр, кушма, тезмә;
ә) гади, тамыр, кушма, парлы;
б) гади, кушма, тезмә, өлеш;
в) тамыр, кушма, парлы, чама.
28.Дөрес, билгеле, кызганыч, диярсең, бәхәссез, һичшиксез, ихтимал, икән сүзләре:
а) барысы да модаль сүзләр;
ә) модаль сүз дә, мөстәкыйль сүз дә була алалар;
б) беренче дүртесе модаль сүз дә, мөстәкыйль сүз дә була ала;
в) беренче бишесе модаль сүз дә, мөстәкыйль сүз дә була ала.
29. Кайсы төркемгә бер теркәгеч ялгыш кергән?
а) ияртүче теркәгечләр: гүя, ягъни, әгәр;
ә) җыючы теркәгечләр: тагы, бигрәк тә, һәм;
б) каршы куючы теркәгечләр: фәкать, ә, исә.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

в) бүлүче теркәгечләр: яки, яисә, әле-әле.

30. Сай коелы бакча, зур ишекле бүлмә, сай фикерле кеше, ачык чырайлы кеше мисалларында сүзтезмәнең, ясагыч кушымча алып, кушма сүзгә күчү ысулы белән

а) бер сыйфат;

ә) ике сыйфат;

б) өч сыйфат;

в) дүрт сыйфат ясалган.

Зачет

Вопросы к зачету:

1. Исемдә тартым һәм сан категорияләре.
2. Исемдә килеш категориясе.
3. Исемдә хәбәрлек категориясе.
4. Исемнәрнең ясалышы. Аларның җөмләдәге синтаксик вазифалары.
5. Сыйфат. Аның төркемчәләре. Сыйфат дәрәҗәләре.
6. Сыйфатларның исемләшүе.
7. Сыйфатларның ясалу юллары.
8. Рәвеш. Рәвешләрнең мәгънә буенча төркемчәләре.
9. Саннар. Аларның төркемчәләре. Саннарның ясалышы.
10. Алмашлыклар. Аларның төркемчәләре.
11. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр.
12. Фигыльдә заман категориясе.
13. Фигыльнең барлык-юклык формасы. Зат категориясе.
14. Хикәя фигыльнең заман формалары.
15. Фигыльдә юнәлеш категориясе.
16. Фигыльдә дәрәҗә категориясе.
17. Фигыль наклонениеләре.
18. Затланышсыз фигыль формалары.
19. Сыйфат фигыль.
20. Хәл фигыль. Аның төрләре.
21. Инфинитив һәм исем фигыль.
22. Фигыльнең башлангыч формасы. Кушымчалар нигезендә фигыльләр ясалышы.
23. Мөстәкыйль мәгънәле һәм ярдәмче фигыльләр.

Семестр 5

Текущий контроль

1. Устный опрос

Тема 5

Контроль сораулар

1. Фигыльнең башлангыч формаларына мисаллар китерегез. Структур яктан төрләрен санагыз.
2. Фигыльнең семантик группаларын санагыз. Мисаллар китерегез.
3. Фигыльне калган сүз төркемнәреннән аның нинди грамматик категориясенә таянып аерып була?
4. Барлык фигыль төркемчәләренә хас булган грамматик категорияләрне атагыз.
5. Фигыльнең лексик-грамматик категорияләрен искә төшерегез. Юнәлеш нәрсә ул?
6. Юнәлешләр системасын аңлатыгыз.
7. Татар телендә эшнең үтәлү дәрәҗәсен өч төрле юл белән белдереп була? Шуларны мисаллар белән аңлатыгыз.
8. Наклонение нәрсә ул? Татар телендәге наклонениеларны санагыз. Ясалышларын аңлатыгыз.
9. Зат-сан категориясе нәрсә ул? Татар телендә зат-сан кушымчаларының ике морфологик төрен атагыз.
10. Хикәя фигыльнең синтетик һәм аналитик заманнарын искә төшерегез. Заманның парадигматик һәм синтагматик мәгънәләрен ничек аңлыйсыз?
11. Теләк фигыльнең һәм боерык фигыльләрнең нинди формалары бар?
12. Шарт фигыль һәм кире шарт фигыльгә билгеләмә бирегез. Алар кайчан модаль мәгънә белдерергә мөмкиннәр.
13. Үзендә фигыль һәм башка сүз төркеме билгеләрен туплаган фигыль төркемчәләрен атагыз.
14. Төзелеше буенча аналитик булганг аналитик замандагы хикәя фигыльләргә мисаллар китерегез.
15. Ияртемнәрнең нинди семантик төрләре бар?
16. Хәбәрлек сүзләрне һәм ияртемнәрне мөстәкыйль сүз төркемнәре дип исәпләүнең нинди нигезләре бар?
17. Хәбәрлек сүзләрнең нинди семантик төрләре бар?
18. Сүзбәйләгечләр һәм модаль сүзләр ярдәмлекләрне бер-берсеннән аера торган билге нидән гыйбарәт?
19. Кайсы ярдәмлек сүз төркеме татар теленең хәзерге торышы өчен ясалма була алмый?
20. Ярдәмлекләр ясалышында иң актив катнаша торган ысул кайсысы?
21. Бәйлекләрнең һәм теркәгечләрнең уртак һәм аермалы якларын атагыз.

22. Бәйлекләрнең, теркәгечләрнең "бәйлек сүзләр" ,"теркәгеч сүзләр"дигән төрләре нинди үзенчәлекләре белән характерлана? Ясалышларын аңлатыгыз.
23. Хәбәрлек һәм модаль сүзләрне чагыштырып, аларның аермаларын күрсәтегез. Ымлыкларның нинди өч төре бар?
24. Кисәкчәләрнең семантик төрләрен санагыз.

2. Тестирование

Темы 5, 6, 7

1. Фигыльне калган сүз төркемнәреннән аера торган төп билге?
а) статиканы белдерү;
б) динамиканы белдерү;
в) төрләнешле булуы;
г) җөмләдә хәбәр булып килүе;

2. Кил- һәм бул- фигыльләренең кайсы юнәлештә лексик мәгънәләре үзгәрә?
а) йөкләтү;
б) уртаклык;
в) кайтым;
г) төшем юнәлешендә;

3. Кайсы наклонениенең 2 һәм 3 нче затлары гына бар?
а) боерык;
б) теләк;
в) шарт;
г) хикәя фигыльнең.

4. Кайсы төркемдә бер фигыль артык?
а) ясат-, башлан-, башлат-;
б) алдыр-, менгез-, эшләт-;
в) юдыр-, көлдер-, уйлат-;
г) туктат-, шатландыр-, укыт.

5. Кайсы җөмләдә хәзерге заман хикәя фигыльнең парадигматик (төп) мәгънәсе бирелгән?
а) Сания пөхтә киенә;
б) - Кара әле, әллә нинди бер кош очып бара;
в) Иртәгә апаларга барам;
г) Ирек мактанырга ярата;

6. Без кабызган утлар сүнмәс алар. (Кәрим Тинчурин). Бу җөмләдә
а) ике хикәя фигыль;
б) ике сыйфат фигыль;
в) беренчесе -хикәя, икенче - сыйфат фигыль;
г) беренчесе - сыйфат фигыль, икенчесе - хикәя фигыль;

7. Кайсы затланышлы фигыльләрнең 1нче заты аваздаш яңгырый?
а) шарт һәм хикәя фигыль;
б) боерык һәм хикәя фигыль;
г) теләк һәм хикәя фигыль;
г) боерык һәм шарт фигыль;

8. Кайтым юнәлешендәге фигыль кайсысы?
а) кичә укучылар концертка хәзерләнде;
б) проект ике көндә хәзерләнде;
в) икенче срокка сайланды;
г) йорт бик тиз салынды;

9. Фигыльнең лексик-грамматик категорияләре кайсы төркемдә күрсәтелгән?
а) барлык-юклык;
б) заман, зат-сан;
в) юнәлеш, дәрәҗә; г) модаль һәм тасвирлама формалар;

10. Фигыль төркемчәсенең күрсәткече нуль форма булганы кайсысы?
а) теләк фигыль;
б) инфинитив;
в) исем фигыль;
г) боерык фигыль;

11. Наклонениеләрдән генә торган төркем кайсысы?
а) шарт фигыль, исем фигыль;
б) теләк фигыль, хәл фигыль;

в) сыйфат фигыль, инфинитив;
г) саналганнар арасында наклонениеләрдән генә торган төркем юк;
12. Кайсы фигыль төркемчәсе сыйфат фигыль һәм килеш кушымчасының берегүеннән килеп чыккан?
а) теләк фигыль;
б) хәл фигыль;
в) исем фигыль;
г) инфинитив;
13. Үзендә берьюлы ике сүз төркеменең билгеләрен тупламаган затланышсыз фигыль төркемчәсе?
а) инфинитив;
б) сыйфат фигыль;
в) хәл фигыль;
г) исем фигыль;
14. Башта яхшылап уйлыйм әле. Уйлыйм-уйлыйм, очына чыга алмыйм. Курсив белән аерылган фигыльләр
а) икесе дә теләк фигыль;
б) беренчесе - теләк, икенчесе - хикәя фигыль;
в) икесе дә - хикәя фигыль;
г) беренчесе - хикәя, икенчесе - теләк фигыль;
15. Функциональ ярдәмче фигыльләр кайсысы?
а) дәвам итте;
б) гөж киләләр;
в) кабул итсәк;
г) дога кылды.
16. Чыш-пыш, мыш-мыш, шап-шоп, тук-тук-тук, гөмберт, җем-җем. Бу сүзләр арасында
а) аваз ияртемнәре генә;
б) образ ияртемнәре генә;
в) 3 аваз ияртеме, 3 образ ияртеме;
г) 5 аваз ияртеме, 1 образ ияртеме.
17. Аваз ияртемнәренең
а) өч;
б) дүрт;
в) биш төркемчәсе бар;
г) төркемчәләргә бүленми.
18. Ясалмый торган сүз төркеме:
а) хәбәрлек сүзләр;
б) ияртемнәр;
в) рәвешләр;
г) ясалмый торган сүз төркеме юк.
19. Түгел, нәкъ, ич, ләкин. Бу сүзләр -
а) барысы да теркәгеч;
б) барысы да кисәкчә;
в) өч кисәкчә, бер теркәгеч;
г) өч теркәгеч, бер рәвеш;
20. Озак төннең соңы; соң кайтты; аштан соң өйгә кайттык; кая барыйм соң? Курсив хәрефләр белән аерылган сүзләрнең тәртибе түбәндәгечә:
а) исем, бәйлек, бәйлек, кисәкчә;
б) рәвеш, рәвеш, кисәкчә, кисәкчә;
в) исем, рәвеш, бәйлек, бәйлек;
г) исем, рәвеш, бәйлек, кисәкчә;
21. Бу ярдәмлекләрнең кайсылары нигездә гарәп теленнән кабул ителгән
а) бәйлекләр;
б) теркәгечләр;
в) кисәкчәләр;
г) ымлыклар;
22. Хәбәр ителгәннең дөреслегенә бәя бирү өчен хезмәт итә торган ярдәмлекләр
а) ымлыклар;
б) кисәкчәләр;
в) модаль сүзләр;
г) бәйлекләр;
23. әгәр, чөнки, ки, гүя сүзләре

а) тезүче теркәгечләр;
б) кисәкчәләр;
в) модаль сүзләр;
г) ияртүче теркәгечләр;
24. Мөнәсәбәтле сүзләр -
а) бәйлекләрнең бер төре;
б) теркәгечләрнең бер төре;
в) модаль сүзләргә карый;
г) алдагы җаваплар дөрес түгел;
25. Модаль сүзләр түбәндәге сүз төркемнәреннән күчеп ясалганнар:
а) исем, сыйфат;
б) рәвеш, фигыль;
в) сан, алмашлык;
г) а һәм б пунктындагы саналган сүз төркемнәре;
26. Җөмләдәге сүзгә чикләү, инкяр итү,раслау, көчәйтү һ.б. төсмерләр бирә торган сүз төркеме
а) кисәкчә;
б) модаль сүз;
в) ымлык;
г) хәбәрлек сүз;
27. Ярдәмлекләр ясауда актив катнаша торган ысул
а) фонетик ысул;
б) лексик-семантик ысул;
в) нигезләр кушылу ысулы;
г) конверсия;
28. Кисәкчәләр мәгънә төсмере бирә торган сүзнең
а) алдында урнаша;
б) ахырында килә;
г) урыны ирекле;
г) алда саналганнарның барысы да дөрес.
29. Башта, соңыннан, иртәгә, бушка
а) тамыр сүзләр;
б) конверсияләнеп ясалган рәвешләр;
в) кушымчалау юлы белән ясалган рәвешләр;
г) урын-ара килешләрендәге исемнәр.
30. Аз да житә, күп тә бетә. Болар -
а) исемләшкән рәвешләр;
б) исемләшкән сыйфатлар;
в) монда исемләшкән сүзләр юк;
г) алдагы җаваплар дөрес тугел.

3. Реферат

Тема 6
1. Татар телендә "бер" компоненты катнашында ясалган сүзләр, фразеологик берәмлекләр
2. Татар телендә соматик атамалар катнашында төзелгән фразеологик берәмлекләр
3.Татар телендә исем + исем компонентларыннан төзелгән кушма сүзләр
4. Татар телендә фразеологик фигыльләрнең семантик үзенчәлекләре
5. Татар телендә саф кушма сүзләрнең лексик-семантик үзенчәлекләре
6. Татар телендә тамыр кабатланып ясалган сүзләр
7. "Бер" компоненты белән ясалган сүзләр
8. Татар телендә тамырдаш фигыльләр.
9. Татар телендә исемләшү күренеше
10. Татар әдәби теле һәм диалектларында парлы сүзләр.
11. Сүз ясалышының өйрәнү объекты буларак терминнар.
12. Татар телендә тормыш-көнкүреш атамалары һәм аларның ясалыш үзенчәлекләре.
13. Татар фигыленең күпмәгънәлелеге.
14. "Идегәй" дастанында фигыль формалары.
15. Татар телендә сүз тамыры кабатланып ясалган сүзләр.
16. Билге белдерүче сүзләрнең исем һәм фигыльләр белән семантик сыешлыгы.
17. Татар телендә сүзьясалыш чылбыры һәм кушма сүзьясагычлар.
18. Тамыр һәм ясалма фигыльләрнең күпмәгънәлелеге (эш, хәрәкәт, хәл-торыш, процесс фигыльләре мисалында)
19. Татар телендә калькалар һәм кушма сүзләр

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

20. Татар әдәби телендә аналитик сүзләр
21. Саф кушма сүзләрнең структур-семантик үзенчәлекләре
22. Татар телендә сүзбәйләгеч һәм модаль ярдәмлекләр

Экзамен

Вопросы к экзамену:

1. Исемдә тартым һәм сан категорияләре.
2. Исемдә килеш категориясе.
3. Исемдә хәбәрлек категориясе.
4. Исемнәрнең ясалышы. Аларның җөмләдәге синтаксик вазифалары.
5. Сыйфат. Аның төркемчәләре. Сыйфат дәрәҗәләре.
6. Сыйфатларның исемләшүе.
7. Сыйфатларның ясалу юллары.
8. Рәвеш. Рәвешләрнең мәгънә буенча төркемчәләре.
9. Саннар. Аларның төркемчәләре. Саннарның ясалышы.
10. Алмашлыклар. Аларның төркемчәләре.
11. Затланышлы һәм затланышсыз фигыльләр.
12. Фигыльдә заман категориясе.
13. Фигыльнең барлык-юклык формасы. Зат категориясе.
14. Хикәя фигыльнең заман формалары.
15. Фигыльдә юнәлеш категориясе.
16. Фигыльдә дәрәҗә категориясе.
17. Фигыль наклонениеләре.
18. Затланышсыз фигыль формалары.
19. Сыйфат фигыль.
20. Хәл фигыль. Аның төрләре.
21. Инфинитив һәм исем фигыль.
22. Фигыльнең башлангыч формасы. Кушымчалар нигезендә фигыльләр ясалышы.
23. Мөстәкыйль мәгънәле һәм ярдәмче фигыльләр.
24. Фигыльләрнең ясалышы.
25. Аваз ияртемнәре.
26. Бәйлекләр һәм бәйлек сүзләр.
27. Теркәгечләр. Аларның төрләре.
28. Кисәкчәләр.Аларның мәгънәләре.
29. Ымлыклар. Аларның структур һәм мәгънәви төрләре.
30. Модаль сүзләр. Аларның кулланылыш үзенчәлекләре.

6.4 Методические материалы, определяющие процедуры оценивания знаний, умений, навыков и (или) опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций

В КФУ действует балльно-рейтинговая система оценки знаний обучающихся. Суммарно по дисциплине (модулю) можно получить максимум 100 баллов за семестр, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов.

Для зачёта:

56 баллов и более - "зачтено".

55 баллов и менее - "не зачтено".

Для экзамена:

86 баллов и более - "отлично".

71-85 баллов - "хорошо".

56-70 баллов - "удовлетворительно".

55 баллов и менее - "неудовлетворительно".

Форма контроля	Процедура оценивания знаний, умений, навыков и (или) опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций	Этап	Количество баллов
Семестр 4			
Текущий контроль			

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Форма контроля	Процедура оценивания знаний, умений, навыков и (или) опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций	Этап	Количество баллов
Устный опрос	Устный опрос проводится на практических занятиях. Обучающиеся выступают с докладами, сообщениями, дополнениями, участвуют в дискуссии, отвечают на вопросы преподавателя. Оценивается уровень домашней подготовки по теме, способность системно и логично излагать материал, анализировать, формулировать собственную позицию, отвечать на дополнительные вопросы.	1	15
Реферат	Обучающиеся самостоятельно пишут работу на заданную тему и сдают преподавателю в письменном виде. В работе производится обзор материала в определённой тематической области либо предлагается собственное решение определённой теоретической или практической проблемы. Оцениваются проработка источников, изложение материала, формулировка выводов, соблюдение требований к структуре и оформлению работы, своевременность выполнения. В случае публичной защиты реферата оцениваются также ораторские способности.	2	15
Тестирование	Тестирование проходит в письменной форме или с использованием компьютерных средств. Обучающийся получает определённое количество тестовых заданий. На выполнение выделяется фиксированное время в зависимости от количества заданий. Оценка выставляется в зависимости от процента правильно выполненных заданий.	3	20
Зачет	Зачёт нацелен на комплексную проверку освоения дисциплины. Обучающийся получает вопрос (вопросы) либо задание (задания) и время на подготовку. Зачёт проводится в устной, письменной или компьютерной форме. Оценивается владение материалом, его системное освоение, способность применять нужные знания, навыки и умения при анализе проблемных ситуаций и решении практических заданий.		50
Семестр 5			
Текущий контроль			
Устный опрос	Устный опрос проводится на практических занятиях. Обучающиеся выступают с докладами, сообщениями, дополнениями, участвуют в дискуссии, отвечают на вопросы преподавателя. Оценивается уровень домашней подготовки по теме, способность системно и логично излагать материал, анализировать, формулировать собственную позицию, отвечать на дополнительные вопросы.	1	15
Тестирование	Тестирование проходит в письменной форме или с использованием компьютерных средств. Обучающийся получает определённое количество тестовых заданий. На выполнение выделяется фиксированное время в зависимости от количества заданий. Оценка выставляется в зависимости от процента правильно выполненных заданий.	2	20
Реферат	Обучающиеся самостоятельно пишут работу на заданную тему и сдают преподавателю в письменном виде. В работе производится обзор материала в определённой тематической области либо предлагается собственное решение определённой теоретической или практической проблемы. Оцениваются проработка источников, изложение материала, формулировка выводов, соблюдение требований к структуре и оформлению работы, своевременность выполнения. В случае публичной защиты реферата оцениваются также ораторские способности.	3	15
Экзамен	Экзамен нацелен на комплексную проверку освоения дисциплины. Экзамен проводится в устной или письменной форме по билетам, в которых содержатся вопросы (задания) по всем темам курса. Обучающемуся даётся время на подготовку. Оценивается владение материалом, его системное освоение, способность применять нужные знания, навыки и умения при анализе проблемных ситуаций и решении практических заданий.		50

7. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины (модуля)

7.1 Основная литература:

1. Мөхиярова, Р.Х. XX гасыр ахыры - XXI гасыр башы татар әдәби теле лексикасы. - Казан: Татар.кит.нәшр., 2009. - 183 б.

-19 экз.

2. Ганиев, Ф.Ә. Хәзерге татар әдәби телендә сүзьясалышы. - 3 нче басма. - Казан : Мәгариф, 2009. - 271б. - 410-00.

- 15 экз.

3.Галләмов,Ф.Г. Татар синтаксисыннан очерклар / Ф.Г.Галләмов. - Алабуга : АДПУ нәшр., 2009. - 228б. - 155-00. - 25 экз.

4. Галлямов,Ф.Г. Сочинительные конструкции в татарском языке / Ф.Г.Галлямов. - Елабуга : Изд-во ЕГПУ, 2009. - 176с. - 130-00. - 27 экз.

5. Галләмов,Ф.Г. Татар телендә кабатлаулар / Ф.Г.Галләмов. - Алабуга : АДПУ нәшр., 2009. - 104б. - 65-00. - 25 экз.

6. Абдуллина, Р.С. Хәзерге татар теленең орфографиясе һәм орфоэпиясе : Югары һәм урта махсус уку йортлары студентлары өчен уку әсбабы. - Казан : Мәгариф, 2009. - 239 б. - 145-00;90-74.

- 31 экз.

7. Сибгаева Ф.Р. Татар теле (гомуми мәгълүмат, күнегүләр, контроль тестлар). Югары уку йортлары ҿчен укыту кулланмасы. - Казан: Вестфалика, 2011. - 44 б. - URL: http://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/20306/10_179_001068.pdf

7.2. Дополнительная литература:

1. Сафиуллина, Ф.С. Хәзерге татар әдәби теле : Югары һәм урта уку йортлары өчен д-лек. - Казан : Мәгариф, 2002. - 407б. - 60с. - 100 экз.

2. Сафиуллина, Ф.С. Тел гыйлеменә кереш. : Югары уку йортларының филология факультеты студентлары өчен дәреслек.(Төзәтелгән,тулыландырылган икенче басма). - Казан : ТаРИХ, 2001. - 382б. - 55-00. -150 экз.

3. Николина, Н.А. Филологический анализ текста : Учеб.пособие для студ.высш.учеб.заведений. - М. : Академия, 2008. - 272с. - (Высш.образование). - 330-00.

- 10 экз.

4. Ганиев, Ф.Ә. Хәзерге татар әдәби телендә сүзьясалышы / Ф.Ә.Ганиев. - 2 нче басма. - Казан : Мәгариф, 2006. - 271б. - 116-78.

- 30 экз.

5. Хисамова, Ф.М. Татар теле морфологиясе : Югары уку йортлары өчен д-лек / Ф.М.Хисамова. - Казан : Мәгариф, 2006. - 335б. - 95-00.

- 45 экз.

6. Сәлим, Х. Хәзерге татар әдәби теле : Фонетика һәм лексикология. - Алабуга : АДПИ, 2002. - 58б. - 20с. - 50 экз.

7. Хадиева Г. К Татар теле фонетикасы: лекцияләрнең конспекты.- Казань, 2014. - 71 с. - URI:https://dspace.kpfu.ru/xmlui/bitstream/handle/net/21847/10_163_A5kl-000763.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети "Интернет", необходимых для освоения дисциплины (модуля)

Библиотека учебной и научной литературы - http://sbiblio.com/biblio

Обобщение изученного в разделе "Словообразование" - http://ru.science.wikia.com/wiki/

Сборник правил по татарскому языку - http://book.tr200.net/v.php?id=2508863

9. Методические указания для обучающихся по освоению дисциплины (модуля)

Вид работ	Методические рекомендации
лекции	Лекция является главным звеном дидактического цикла обучения. Ее цель - формирование ориентировочной основы для последующего усвоения студентами учебного материала. На лекциях студентам необходимо осмысленно воспринимать материал, делать краткие записи, задавать вопросы в случае непонимания отдельных положения, т.е. работать в интерактивном режиме с лектором.
практические занятия	Для подготовки к практическим занятиям необходимо рассмотреть контрольные вопросы и разобрать задания, обратиться к рекомендуемой учебной литературе; необходимо стремиться не к заучиванию материала лекции или учебника, а к его осмыслению, попытке связать изучаемый материал со знаниями из области литературоведения и лингвистики, истории языка и литературы и др.
самостоятельная работа	Самостоятельная работа студентов по курсу направлена на закрепление и углубление знаний, полученных на лекционных и семинарских занятиях, а также на развитие у студентов творческих навыков, инициативы, умения организовывать свое время. При выполнении плана самостоятельной работы студенту необходимо не только прочитать теоретический материал в учебниках и учебных пособиях, указанных в библиографических списках, но и планомерно развивать оперативную память, совершенствовать умения работать со справочными материалами, включая электронные источники.

ЭЛЕКТРОННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА КФУ

Вид работ	Методические рекомендации
устный опрос	Устный опрос проводится на практических занятиях. Обучающиеся выступают с докладами, сообщениями, дополнениями, участвуют в дискуссии, отвечают на вопросы преподавателя. Оценивается уровень домашней подготовки по теме, способность системно и логично излагать материал, анализировать, формулировать собственную позицию, отвечать на дополнительные вопросы.
тестирование	Тестирование проходит в письменной форме или с использованием компьютерных средств. Обучающийся получает определённое количество тестовых заданий. На выполнение выделяется фиксированное время в зависимости от количества заданий. Оценка выставляется в зависимости от процента правильно выполненных заданий.
реферат	Обучающиеся самостоятельно пишут работу на заданную тему и сдают преподавателю в письменном виде. В работе производится обзор материала в определённой тематической области либо предлагается собственное решение определённой теоретической или практической проблемы. Оцениваются проработка источников, изложение материала, формулировка выводов, соблюдение требований к структуре и оформлению работы, своевременность выполнения. В случае публичной защиты реферата оцениваются также ораторские способности.
зачет	При подготовке к зачету необходимо рассмотреть контрольные вопросы и разобрать задания, обратиться к рекомендуемой учебной литературе. На лекциях необходимо осмысленно воспринимать материал, делать краткие записи, задавать вопросы в случае непонимания отдельных положения, т.е. работать в интерактивном режиме с лектором.При подготовке к практическим занятиям необходимо стремиться не к заучиванию материала лекции или учебника, а к его осмыслению, попытке связать изучаемый материал со знаниями из области литературоведения и лингвистики, истории языка и литературы и др. Подготовка к зачету должна осуществляться на основе лекционного материала, материала практических занятий с обязательным обращением к основным учебникам по курсу.
экзамен	Подготовка к экзамену должна осуществляться на основе лекционного материала, материала практических занятий с обязательным обращением к основным учебникам по курсу. Необходимо рассмотреть контрольные вопросы и разобрать задания, обратиться к рекомендуемой учебной литературе. На лекциях необходимо осмысленно воспринимать материал, делать краткие записи, задавать вопросы в случае непонимания отдельных положения, т.е. работать в интерактивном режиме с лектором, необходимо стремиться не к заучиванию материала лекции или учебника, а к его осмыслению, попытке связать изучаемый материал со знаниями из области литературоведения и лингвистики, истории языка и литературы и др.

10. Перечень информационных технологий, используемых при осуществлении образовательного процесса по дисциплине (модулю), включая перечень программного обеспечения и информационных справочных систем (при необходимости)

Освоение дисциплины "Морфология" предполагает использование следующего программного обеспечения и информационно-справочных систем:

Операционная система Microsoft Windows Professional 7 Russian

Пакет офисного программного обеспечения Microsoft Office 2010 Professional Plus Russian

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен обучающимся. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, учебно-методические комплексы, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего образования (ФГОС ВО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе Издательства "Лань" , доступ к которой предоставлен обучающимся. ЭБС Издательства "Лань" включает в себя электронные версии книг издательства "Лань" и других ведущих издательств учебной литературы, а также электронные версии периодических изданий по естественным, техническим и гуманитарным наукам. ЭБС Издательства "Лань" обеспечивает доступ к научной, учебной литературе и научным периодическим изданиям по максимальному количеству профильных направлений с соблюдением всех авторских и смежных прав.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "Консультант студента", доступ к которой предоставлен обучающимся. Многопрофильный образовательный ресурс "Консультант студента" является электронной библиотечной системой (ЭБС), предоставляющей доступ через сеть Интернет к учебной литературе и дополнительным материалам, приобретенным на основании прямых договоров с правообладателями. Полностью соответствует требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего образования к комплектованию библиотек, в том числе электронных, в части формирования фондов основной и дополнительной литературы.

11. Описание материально-технической базы, необходимой для осуществления образовательного процесса по дисциплине (модулю)

Освоение дисциплины "Морфология" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB,audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудованием имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

12. Средства адаптации преподавания дисциплины к потребностям обучающихся инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья

При необходимости в образовательном процессе применяются следующие методы и технологии, облегчающие восприятие информации обучающимися инвалидами и лицами с ограниченными возможностями здоровья:

- создание текстовой версии любого нетекстового контента для его возможного преобразования в альтернативные формы, удобные для различных пользователей;

- создание контента, который можно представить в различных видах без потери данных или структуры, предусмотреть возможность масштабирования текста и изображений без потери качества, предусмотреть доступность управления контентом с клавиатуры;

- создание возможностей для обучающихся воспринимать одну и ту же информацию из разных источников - например, так, чтобы лица с нарушениями слуха получали информацию визуально, с нарушениями зрения - аудиально;

- применение программных средств, обеспечивающих возможность освоения навыков и умений, формируемых дисциплиной, за счёт альтернативных способов, в том числе виртуальных лабораторий и симуляционных технологий;

- применение дистанционных образовательных технологий для передачи информации, организации различных форм интерактивной контактной работы обучающегося с преподавателем, в том числе вебинаров, которые могут быть использованы для проведения виртуальных лекций с возможностью взаимодействия всех участников дистанционного обучения, проведения семинаров, выступления с докладами и защиты выполненных работ, проведения тренингов, организации коллективной работы;

- применение дистанционных образовательных технологий для организации форм текущего и промежуточного контроля;

- увеличение продолжительности сдачи обучающимся инвалидом или лицом с ограниченными возможностями здоровья форм промежуточной аттестации по отношению к установленной продолжительности их сдачи:

- продолжительности сдачи зачёта или экзамена, проводимого в письменной форме, - не более чем на 90 минут;

- продолжительности подготовки обучающегося к ответу на зачёте или экзамене, проводимом в устной форме, - не более чем на 20 минут;

- продолжительности выступления обучающегося при защите курсовой работы - не более чем на 15 минут.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВО и учебным планом по направлению 44.03.05 "Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)" и профилю подготовки Родной язык и литература, дошкольное образование .